

สรุปสาระการบรรยายของวิทยากรจากเวทีสาธารณะ ช่วงที่ ๑
“ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิหญิงพิการในสังคมไทย”

คุณชิ้นสุข อาศัยธรรมกุล
มูลนิธิธีรนาถ กาญจนอักษร

สิทธิอนามัยเจริญพันธุ์คืออะไร

เรื่อง “อนามัยเจริญพันธุ์” ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะการตั้งครรภ์ แต่รวมถึงการมีสุขภาพที่ดี ทั้งทางร่างกายและจิตใจ จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพ ซึ่งเกี่ยวพันกับชีวิตอย่างรอบด้าน และเป็นเรื่องของทั้งผู้ชายและผู้หญิง เพียงแต่ความซับซ้อนในทางสรีระทำให้ผู้หญิงจำเป็นต้องรับภาระมากกว่าผู้ชายในเรื่องอนามัยเจริญพันธุ์ โดยเฉพาะเมื่อผู้หญิงต้องรับภาระในการตั้งครรภ์และให้กำเนิด จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ของเพศหญิงเป็นพิเศษ

ส่วนเรื่องความหมายของ “สิทธิ” ในมุมมองสิทธิมนุษยชนนั้น การที่คนทุกคนเกิดมา ถึงแม้จะมีความแตกต่างในด้านเพศ สรีระ ฯลฯ แต่มีสิ่งที่มีเหมือนกันคือ “ความเป็นมนุษย์” ทุกคนจึงควรได้รับสิทธิที่เท่าเทียมและเสมอภาคกัน ความหมายอย่างเป็นทางการของสิทธิจึงหมายถึงสิ่งที่มนุษย์ทุกคนพึงมีพึงได้ ตั้งแต่มีชีวิตและติดตัวมาตั้งแต่มีลมหายใจ เช่น มีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่รอดปลอดภัย ตั้งแต่เกิด สิทธิที่จะได้รับอาหารที่มีประโยชน์ สิทธิในที่อยู่อาศัย ฯลฯ ซึ่งเรารู้สึกถึงความสำคัญของสิทธิในสิ่งต่างๆ เหล่านี้ หากเราไม่ได้รับสิ่งเหล่านี้

การละเมิดสิทธิและการเลือกปฏิบัติในสังคมไทย

การปิดกั้นไม่ให้ได้รับสิ่งเหล่านี้ซึ่งถือเป็นการละเมิดสิทธิ เกิดจากสาเหตุที่สังคมให้คุณค่าความหมายและความคาดหวังแก่คนแต่ละคนหรือแต่ละเพศแตกต่างกัน เช่นในกรณีของสังคมไทย ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น แต่ก็ยังให้คุณค่ากับชายและหญิงไม่เท่ากัน โดยเฉพาะในเรื่องการแต่งงาน มีคู่ครอง ในอดีต ผู้หญิงที่ไม่แต่งงานจะถูกมองว่าเป็นเรื่องผิดปกติ ถูกสงสัย และตั้งคำถามว่าอาจมีปัญหาหรือข้อบกพร่องส่วนตัว แต่ในปัจจุบัน การแต่งงานไม่ใช่ปัจจัยที่จะตัดสินคุณค่าของคนเหมือนในอดีต สังคมเริ่มมองผู้หญิงที่ไม่แต่งงานแตกต่างไปจากเดิม มองว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่จะเลือกใช้ชีวิตโสด เป็นความรักอิสระ และคุณค่าของคนก็ขึ้นอยู่กับความสามารถในการพึ่งพาตนเองและความสามารถในการทำงาน

เมื่อสังคมมีความคาดหวังต่อคุณค่าของคนและคนเหล่านั้นไม่สามารถเป็นไปตามที่สังคมคาดหวัง เราก็บอกว่าคนนั้นเป็นคนไม่สมบูรณ์ ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดการไม่เคารพกัน ไม่ดูแลกัน ทำร้ายกัน เป็นการละเมิดสิทธิของความเป็นคนหรือสิทธิมนุษยชน สิทธิที่จะตัดสินใจเองว่าจะมีชีวิตอย่างไร

อย่างไรก็ตาม อยากให้ความสำคัญกับเรื่องความรักและความเมตตาที่มีให้แก่กัน เพราะความคิดเรื่องสิทธิเกิดขึ้นทีหลัง แต่พุทธศาสนามีอายุมากกว่าสองพันห้าร้อยปีแล้ว ขณะที่สิทธิมนุษยชนเกิดขึ้นมาไม่ถึงร้อยปี ในชุมชนนั้น ความรัก ความเมตตาและเคารพความแตกต่างสำคัญมาก เพราะทำให้เราไม่ตัดสินใครง่ายๆ ว่าเป็นคนไม่ดี ไม่สมบูรณ์หรือไม่ปกติ ทำให้เราไม่ปฏิบัติกับเขาอย่างดูถูก ในสังคมไทย นอกจากผู้หญิงแล้ว ก็มีชนกลุ่มอื่นๆ ที่ถูกเลือกปฏิบัติ เช่น ชนกลุ่มน้อย ซึ่งการทำร้ายมิได้หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการดูถูกเหยียดหยาม ไม่คบค้าสมาคม คำทอ ใช้คำหยาบคาย ทำร้ายร่างกาย เพราะเราไม่นำหลักธรรมทางศาสนา มาทำให้เรามีความอ่อนโยน มีความรัก ความเมตตาต่อคนอื่น

ความรุนแรงต่อสตรีในสังคมไทย

สำหรับเรื่องความรุนแรงต่อผู้หญิงหรือเด็กและกฎหมายเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กในครอบครัว สถานการณ์โดยรวมในสังคมไทย มีผู้หญิงที่ถูกข่มขืนในครอบครัวหรือถูกกระทำความรุนแรงจำนวนมาก งานวิจัยที่ทำในกรุงเทพและปริมณฑล ประมาณสามพันครอบครัว พบว่าประมาณครึ่งหนึ่ง ผู้หญิงถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงทางวาจาและกายภาพในรูปแบบต่างๆ ทั้งนี้ การกระทำความรุนแรงไม่ได้จำกัดเฉพาะความรุนแรงต่อร่างกาย แต่รวมถึงทางด้านจิตใจด้วย ที่ไม่ว่าจะเป็น การดูถูกเหยียดหยาม ไม่เคารพหรือให้เกียรติ

ผู้หญิงที่ยังไม่ได้แต่งงานก็สามารถถูกกระทำความรุนแรงได้เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็น การถูกลวนลาม ถูกล่วงละเมิดทางเพศในทางวาจา เช่นการแซว ไม่ให้เกียรติ จนถึงการข่มขืนที่เพิ่งเกิดขึ้นในชุมชนนี้ จากข้อมูลของกรมตำรวจ แสดงให้เห็นว่าการถูกข่มขืนเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย ซึ่งโดยปกติ จะไม่ค่อยไปแจ้งความ เพราะเกิดความอาย คนมักตั้งคำถามและเอาผิดกับหญิงที่ถูกข่มขืน ถึงจะยอมรับว่าผู้หญิงเหล่านี้เป็นผู้ถูกกระทำ แต่ก็รู้สึกว่าคุณค่าของหญิงคนนั้นสูญเสียหรือลดน้อยลงไปแล้ว ซึ่งเป็นทัศนคติของสังคม ที่แย่ไปกว่านั้น ผู้หญิงถูกทำร้ายซ้ำสองจากการถูกดำเนินคดี แต่ก็ยังมีการแจ้งความกับตำรวจจำนวนไม่น้อย ในกรณีข่มขืนตัวเลขการแจ้งความเพิ่มขึ้นทุกปี ในปี ๒๕๔๐ มีสถิติการแจ้งความ ๓๗๔๐ ราย เฉลี่ยวันละ ๑๐ คดี หรือในหนึ่งวัน มีผู้หญิงถูกข่มขืนประมาณ ๑๐ คน ในปี ๒๕๕๐ จำนวน ๕๒๗๐ รายมากกว่าสิบปีที่แล้วถึง ๑๕๐๐ ราย และจากปี ๒๕๔๗ จนถึง ๒๕๕๐ ปรากฏว่าเพิ่มขึ้นทุกปี และในจำนวนห้าพันกว่าราย แต่ประมาณสองพันสี่ร้อยราย หรือไม่ถึงครึ่ง

เท่านั้น ที่ตำรวจสามารถจับผู้ร้ายมาดำเนินคดีได้ เพราะว่ายังคงเป็นเรื่องที่ถูกปกปิด ไม่มีใครอยากพูด ผู้หญิงเป็นฝ่ายเสียเปรียบที่จะพิสูจน์ว่ามีคนมาทำร้ายจริง

ถึงแม้จะมีกฎหมายคุ้มครอง แต่การดำเนินคดีเอาคนผิดมาลงโทษไม่ใช่เรื่องง่าย โดยเฉพาะในสังคมที่มีความอับอาย กลัวเสียชื่อเสียงของผู้หญิง(ขายไม่ออก) และครอบครัว จึงเป็นเรื่องดีมาก ที่จะเริ่มต้นคุยเรื่องนี้กันที่นี่ เพราะเมื่อเราเริ่มต้นพูด เรายอมรับอย่างเปิดเผยว่าเรามีปัญหา ก็จะนำไปสู่การแก้ไข จึงถือเป็นความกล้าหาญของชุมชนนี้

พ.ต. หญิง อุบลพรรณ ชีระศิลป์

นักศึกษาปริญญาเอก คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

การเลือกปฏิบัติต่อคนพิการและสตรีพิการ

คนทุกคนคงจะเคยสัมผัสหรือคุ้นเคยกับคนพิการ ถ้าไม่เคยวันนี้ก็ได้สัมผัสแล้ว อยากทราบว่าแต่ละคนรู้สึกอย่างไรบ้างเมื่อเราเห็นคนพิการ (คำตอบที่ได้จากในชุมชนคือ ความรู้สึกสงสาร เห็นใจและ รู้สึกทั้ง ในความสามารถของคนพิการบางคน) ถ้าหากเราเป็นเจ้าของกิจการสักอย่างหนึ่ง เช่น ถ้าเราเป็นเจ้าของที่นา เราอยากจะจ้างคนพิการมาทำงานมั้ยะ (มีคนตอบว่าอยากจะให้ อยากจะช่วยเหลือ)

ปัญหาที่เราพบก็คือ ในเรื่องของสิทธิที่คุณขึ้นสุขพุดถึง คนพิการเป็นกลุ่มที่ถูกกระทำมากกว่าผู้หญิง โดยเฉพาะผู้หญิงพิการเป็นกลุ่มที่ถูกกดทับ ผู้พูดเองยอมรับอย่างเปิดเผยว่ามีลูกเป็นเด็กพิการ ถึงแม้นโยบายของรัฐจะกำหนดไว้ว่าเด็กพิการสามารถเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ แต่ในความเป็นจริงไม่ง่ายอย่างนั้น ตนเองต้องไปคุยกับครูใหญ่ บางโรงเรียนตั้งเงื่อนไขว่าเด็กจะต้องมีพี่เลี้ยงถึงจะสามารถเข้าเรียนได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจ้างงานและการศึกษา สถานประกอบการและโรงเรียนต้องการคนสมบูรณ์แบบ เพราะสังคมเน้นเรื่องความสมบูรณ์แบบ

ประเด็นเรื่องเพศกับคนพิการ

เรื่องเพศเป็นเรื่องที่พูดยากในสังคมไทย ยังไม่มีการพูดคุยในครอบครัว โดยเฉพาะระหว่างแม่กับลูก เป็นเรื่องที่ไม่พูดกัน ยิ่งสำหรับคนพิการ ยิ่งไม่ได้พูดคุยในเรื่องนี้ ทั้งนี้ ในการพูดเรื่องเพศวิถีสำหรับคนพิการ เราต้องแยกระหว่างคนพิการที่พิการตั้งแต่กำเนิดและพิการในภายหลัง

งานวิจัยเกี่ยวกับคนพิการตั้งแต่กำเนิด แสดงให้เห็นว่าคนส่วนใหญ่ยังมองว่าคนกลุ่มนี้ไม่มี
ความรู้สึกต้องการทางเพศ หรือมองว่าคนกลุ่มนี้ ไม่มีความอับอายเรื่องเพศ ไม่ต่างจากสัตว์ มัก
แสดงออกอย่างโจ่งแจ้ง หากกลับมาย้อนตั้งคำถามว่าเขาเหล่านี้ได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องเหล่านี้หรือไม่
เขารู้หรือไม่ว่าหากมีความต้องการแล้วจะต้องทำอะไร มีผู้ปกครองมักถามบุคลากรทางแพทย์ว่า
พบลูกชายที่เป็นออทิสติกช่วยตัวเองจะต้องทำยังไง สำหรับคนพิการ การสำเร็จความใคร่เป็นเรื่อง
ผิดปกติหรือไม่ ปัญหาคือว่าคนพิการมักจะไม่ได้รับรู้ว่าเขามีความต้องการจะได้อย่างไร
นอกจากนี้ คนพิการมักจะถูกเลี้ยงมาโดยไม่มีความเป็นส่วนตัว ไม่เคยเรียนรู้ในเรื่องนี้ นี่เป็นเรื่อง
สำคัญที่ไม่ได้รับความสนใจเท่าใด สำหรับคนพิการที่พิการภายหลัง ก็มีปัญหาในอีกลักษณะ ถึงแม้
บางคนจะมีประสบการณ์การมีครอบครัว แต่ก็ประสบกับความกังวล หรือในหลายครั้ง กระทั่ง
บุคลากรทางการแพทย์เอง อย่างเช่นพยาบาล ก็ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ ซึ่งอยากให้
ชุมชนนี้เห็นว่าเรื่องเพศกับคนพิการเป็นเรื่องปกติ สามารถพูดคุยกันได้

ในประเด็นสิทธิของคนพิการ ประเทศไทยก็ได้ลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ตั้งแต่ปี
๒๕๕๐ ที่ระบุว่าคนพิการ รวมทั้งเด็กพิการมีสิทธิเท่าเทียมกับคนกลุ่มอื่นๆ โดยต้องไม่ได้รับการ
เลือกปฏิบัติ หรือคนพิการมีสิทธิในการมีครอบครัว การสมรส การเป็นบิดามารดา การสืบพันธุ์ การ
วางแผนครอบครัว แต่สิ่งที่เกิดขึ้นคือ สิทธิต่างๆ เหล่านี้ยังคงปรากฏเป็นจริงอยู่เพียงบนกระดาษ เรา
ยังพบว่าสังคมยังคงละเมิดสิทธิของคนพิการ โดยเฉพาะคนพิการหญิงที่ตกเป็นเหยื่อของความ
รุนแรงทางเพศ มากกว่าผู้ชายหญิงทั่วไป 1.5-10 เท่า ซึ่งถือว่ารุนแรงมาก กรณีของน้องพรพิมลเป็น
ตัวอย่างที่ชัดเจนมาก นอกจากนี้ ยังมีปัญหาความน่าเชื่อถือของหญิงพิการทางสติปัญญาในกรณีที่
ตกเป็นเหยื่อหรือผู้ถูกกระทำ จากประสบการณ์ส่วนตัวและงานวิจัย แสดงให้เห็นว่าหญิงพิการทาง
สติปัญญาสามารถรับรู้และมีความรู้สึกเสียใจกับสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งตนเองอยากจะทำให้สังคมปรับเปลี่ยน
มุมมองและเห็นว่าคนพิการไม่ต่างจากคนอื่นๆ ทั่วไป มีความรู้สึก มีอารมณ์เช่นเดียวกับคนทั่วไป

ท่าทีของรัฐและสังคมสะท้อนความเชื่อเรื่องความพิการและวัฒนธรรมความเป็นหญิง

ลองมาดูภาครัฐ ภาครัฐทำอะไรได้บ้างกับเรื่องนี้ ในกรณีของน้องพรพิมล ถ้าหากไม่เป็น
ข่าว ก็ยากที่กลไกของกระบวนการยุติธรรมจะขึ้นมาเข้ามาช่วยเหลือ เรารู้ดีว่าในหลายๆ พื้นที่ของ
ประเทศไทยยังคงมีลักษณะปิดอยู่ เรายังเข้าไม่ถึงข้อมูล อีกเรื่องหนึ่ง คือเรื่องของระบบบริการ
ตนเองมีประสบการณ์ทำงานในโรงพยาบาลมา ๑๘ ปี รู้ว่าเรื่องนี้ยังคงเป็นจุดอ่อนเพราะเราไม่ได้
เน้นเรื่องเหล่านี้ให้เขารับรู้ เจ้าหน้าที่จะให้ความสำคัญกับเรื่องร่างกายเท่านั้น แต่ไม่ได้ให้ความรู้
ความเข้าใจกับเรื่องเหล่านี้ เพราะคิดว่าไม่ใช่เรื่องที่คุณเกี่ยวข้อง ซึ่งถือเป็นจุดอ่อน

ในแง่ของความเชื่อ จะพบว่าครอบครัวยังรู้สึกว่าการมีลูกพิการเป็นเรื่องน่าอาย งานวิจัยแสดงว่า ครอบครัวอาย ยังมีพ่อแม่ที่เก็บซ่อนเด็กพิการไว้ในบ้าน ไม่ให้ออกสู่สังคม นอกจากนี้ บางส่วนก็ยังคิดว่าเป็นเรื่องของเวรกรรม เพราะคนไปทำกรรมไว้ในชาติปางก่อน มีคนเคยกล่าวกับตนว่าเป็นกรรมที่มีลูกหลานพิการให้ต้องดูแล ความเชื่อเรื่องเวรกรรม นอกจากกระทำกับคนดูแลแล้วยังตอกย้ำความรู้สึกของคนพิการ ตนเองไม่อยากเห็นสายตาของคนที่มีมองคนพิการจากความสงสารหรือเห็นใจเพียงอย่างเดียว แต่มองว่าคนพิการเป็นคนที่มีความสามารถเหมือนกับคนทั่วไป อย่างไรก็ตาม ความเชื่อนี้ไม่ได้เกิดในสังคมไทยเพียงที่ดี แม้กระทั่งในสังคมอื่น เช่น สังคมอเมริกา งานวิจัยก็ยังแสดงให้เห็นว่ายังมองข้ามไม่เห็นคนพิการอยู่ในสายตา

ในเรื่องวัฒนธรรมความเป็นผู้หญิง ผู้หญิงจำเป็นต้องปรนนิบัติสามีและเลี้ยงลูก ในกรณีของหญิงพิการ คำถามก็คือ ผู้หญิงจำเป็นต้องปรนนิบัติสามีหรือไม่ สามีปรนนิบัติภรรยาได้หรือไม่ หรือหญิงพิการสามารถมีลูกได้หรือไม่ มิแล้วจะสามารถเลี้ยงลูกได้หรือไม่ นี่เป็นคำถามที่เกิดจากตัวพยาบาลเอง หรือในกรณีของหญิงพิการที่นั่งรถเข็น ก็มักจะต้องพบกับคำถามว่าปล่อยให้ท้องได้ยังไง รู้ตัวว่ามีลูกไม่ได้แล้วยังปล่อยให้ท้อง เป็นคำพูดที่มาตอกย้ำความพิการ เป็นอีกจุดของความเชื่อเรื่องความเป็นหญิง ซึ่งผนวกเข้ากับความพิการที่ถูกกดทับในสังคม เวลาไปไหนมาไหน ผู้หญิงพิการมักต้องเจอกับคำพูดเช่น ไม่รู้จักเจียมตัว

สุดท้าย เราคงต้องกลับมาทบทวนเรื่องสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ ทำยังไงให้คนพิการมีสิทธิในเรื่องอนามัยเจริญพันธุ์ อย่างที่วิทยากรบอก สิทธิอนามัยเจริญพันธุ์คืออะไร เริ่มจากสิทธิที่จะมีลูกได้ เรามีสิทธิที่จะดูแลตัวเองในความเป็นหญิงของเขาได้ เรามีสิทธิที่จะมีลูกครอง สิทธิที่จะมีเพศสัมพันธ์ เรามีสิทธิที่จะทำอะไรอีกหลายอย่างในฐานะของผู้หญิง คราวนี้เขาได้รับสิทธิเหล่านี้หรือไม่ เราลองถามตัวเอง ยังไงก็ตาม การส่งเสริมเรื่องสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ของคนพิการจะต้องทำควบคู่ไปกับการส่งเสริมเรื่องสิทธิมนุษยชนหรือสิทธิความเป็นมนุษย์ จะแยกออกจากกันไม่ได้ ในเรื่องสิทธิคนพิการ จะต้องดูภาพรวมไม่ว่าจะเป็นการเข้าเรียน การทำงาน ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากจะฝากไว้ และต่อไป โครงการนี้คงจะต้องมาทำงานในพื้นที่ทุกๆ เดือน แล้วเราก็จะกลับมาพูดเรื่องนี้กันอีก เพราะเราไม่อยากให้คนพิการเป็นคนชายขอบในสังคมอีกต่อไป แต่อยากให้เข้ามาอยู่ตรงกลาง อยู่ร่วมกับพวกเรา เพราะอยู่ในสถานบำบัดก็ไม่ดีเท่าในชุมชนของพวกเราที่มีความช่วยเหลือเข้าใจกัน ชุมชนจึงควรเป็นพื้นที่ที่คนพิการใช้ชีวิตอยู่

คุณสาวลักษณ์ ทองก๊วย

หัวหน้าสำนักงานองค์การคนพิการสากล ประจำภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

นี่ไม่ใช่ครั้งแรกที่เราลงพื้นที่ สำหรับทีมงานขององค์การคนพิการสากล ประจำภูมิภาคเอเชีย แปซิฟิก แต่เป็นครั้งที่สามแล้ว สำหรับดิฉันเป็นครั้งที่สอง เราได้รับความกรุณาและเอื้อเฟื้ออำนวยความสะดวก และเราก็มองเห็นศักยภาพ ความสามารถและความสามัคคีในชุมชนที่ช่วยกันสร้างชุมชนให้น่าอยู่

จากที่วิทยากรสองท่านได้กล่าวไปแล้วเรื่องสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ กล่าวอย่างง่ายคือเรื่องความสุขนั่นเอง คือเรื่องสุขภาพ อนามัย ความแข็งแรงของร่างกายนั่นเอง ซึ่งจะเห็นว่าเกี่ยวข้องกับหลายเรื่องมาก เพราะร่างกายจะแข็งแรงได้จะต้องมาจากจิตใจที่แข็งแรง สดชื่น แจ่มใส และองค์ประกอบที่จะทำให้เกิดขึ้นได้ต้องเริ่มจากตัวเรา ครอบครัวและชุมชน นี่คือเหตุผลที่ทำให้เรื่องอนามัยเจริญพันธุ์ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะเรื่องเพศเพียงอย่างเดียว

อคติและความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องของคนในชุมชนต่อความพิการ

กรณีของน้องพรพิมลที่ตกเป็นข่าวหน้าหนึ่งอยู่ระยะหนึ่งทางหนังสือพิมพ์และทางทีวี ซึ่งเป็นกรณีที่ทุกคนทราบอยู่แล้ว ทำให้เราต้องมาทบทวนว่าอะไรเป็นสาเหตุให้เรื่องที่เกิดขึ้นบานปลายไปจนถึงขั้นนี้ ทางตัวของดิฉันเองวิเคราะห์แล้วมองว่าจำเป็นจะต้องลงพื้นที่เพื่อศึกษาว่าเกิดอะไรขึ้น น้องพรพิมลเองก็เป็นผู้หญิงเหมือนกับพวกเรา เพียงแต่อยู่กับความพิการ แต่คำถามคือว่าทำไมสภาพของน้องเขาถึงอยู่ในสภาพลำบากขนาดนั้น ส่วนหนึ่งเราพบว่า เกิดจากปัญหาขาดความเข้าใจหรือการสื่อสารระหว่างคนพิการหรือหญิงพิการกับคนไม่พิการ โดยเฉพาะคนในชุมชน เราต้องยอมรับอย่างหนึ่งว่า ไม่เฉพาะในชุมชนนี้เท่านั้นแต่ในทุกชุมชนในประเทศไทยหรือในประเทศอื่นล้วนยังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับความพิการ เราลองมาทดสอบความเข้าใจกันดู เมื่อพูดถึงความพิการแล้วนึกถึงอะไร (คำตอบที่ได้รับคือ ความแตกต่างในด้านร่างกาย ความสูญเสียการขาดและด้อยโอกาส การถูกทอดทิ้ง) จะเห็นคำเหล่านี้สะท้อนถึงด้านลบทั้งนั้น

ลองกลับมาดูกรณีที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านเราหรือในหมู่บ้านอื่นที่ไม่เป็นข่าว ที่มีหลายกรณี สิ่งที่เกิดขึ้นที่นี่ไม่ใช่กรณีแรกและกรณีสุดท้าย แต่มีอีกหลายกรณีที่ไม่ได้ถูกเปิดเผย ลองกลับมาถามตัวเองว่าเราเองคิดแบบนี้กับน้องพรพิมลรีเปล่า เรามีความรู้สึกอย่างไรรีเปล่า ไม่มีถูกหรือผิด ถึงแม้เราจะคิดแบบนี้จริงๆ ก็ไม่ใช่สิ่งผิด เพราะว่าพวกเราทุกคนไม่ได้อยู่กับความพิการ ไม่ได้ใกล้ชิดกับความพิการ ฉะนั้น ความเข้าใจที่แท้จริงจึงยังไม่เกิดขึ้น ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในจิตใจเราอาจเกิดจากการถูกส่งต่อมา ที่เราอาจได้ยินได้ฟังมาตั้งแต่เด็ก เป็นเรื่องวัฒนธรรมหรือความเชื่อที่ฝังลึกอยู่ในชุมชนที่ทำให้เรามีรากฐานความคิดแบบนี้ พอเราเจอคนพิการในชุมชนเราก็เกิดความรู้สึกนี้ บางครั้งเราก็ดูคายนเขา บางครั้งเราก็คิดว่าเป็นเช่นนั้นเอง บางครั้งเราก็บอกว่าเป็นเรื่องกรรมเวรที่เขาจะต้องรับไป

หรือถ้าใครมีจิตเมตตาสงสาร ก็เอาของไปให้เขา เาน้ำ อาหาร เครื่องใช้ ฝูงยังชีพไปให้ แล้วคิดว่าพอจะทดแทนกรรมที่เขามีได้ แต่สิ่งเหล่านั้นไม่ได้ช่วยให้คนพิการที่อยู่ในชุมชนสามารถมีชีวิตอยู่ได้ คือถ้าขาดสิ่งเหล่านี้ที่เราเอาไปให้ เขาก็มีชีวิตอยู่ไม่ได้ พอกลับไปดูสิ่งแวดล้อมอื่น สำหรับคนที่มีความคิดเชิงลบกับคนพิการ ก็พร้อมที่จะทำอะไรก็ได้สำหรับคนเหล่านี้ เพราะเห็นคนพิการไม่มีค่า เป็นคนที่มีกรรมติดตัวอยู่แล้ว มันคงจะไม่เป็นไรถ้าจะถูกละทิ้งทำร้ายอีก ซึ่งเป็นการทำผิดแต่หาเหตุผลเอาดีเข้าตัวเอง จึงเป็นเรื่องง่ายที่คนในชุมชนที่มีความคิดด้านลบจะทำได้กับคนพิการ โดยเฉพาะกับผู้หญิงพิการในชุมชน เพราะความพิการของเขาทำให้เขาหมดโอกาสในการต่อสู้ปกป้องตัวเองไม่ได้ ดังนั้น การรังแก ใช้ความรุนแรงและคุกคามผู้หญิงพิการจึงมีโอกาที่จะเกิดขึ้นได้ง่าย โดยเฉพาะกับผู้หญิงพิการซึ่งเป็นกลุ่มที่อยู่ชายขอบที่สุด เราพบว่าถ้าเราสามารถทำให้ผู้หญิงพิการในชุมชนใดก็ได้แต่ที่ประสบความสำเร็จอย่างเช่นน้องพรพิมลสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปลอดภัย มีความสุข สังคมและชุมชนช่วยกันปกป้องดูแล เป็นหูเป็นตา เราก็คิดว่าคนอื่นในชุมชนก็จะได้รับผลดีจากการกระทำเหล่านี้และจากพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของชุมชน ผู้หญิงในชุมชนที่ไม่ว่าจะพิการหรือไม่ก็จะไม่ต้องส่อเสี่ยงต่อการถูกข่มขืนเพราะมีคนในชุมชนช่วยเป็นหูเป็นตาให้ ผู้ชายในชุมชนก็จะปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อผู้หญิง ไม่คิดร้ายต่อผู้หญิงเพราะรู้สึกเคารพทั้งในความเป็นผู้ชายของตนและความเป็นผู้หญิงว่ามีคุณค่าเท่าเทียมกัน

โครงการส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ของหญิงพิการ

จึงเกิดเป็นโครงการนี้ขึ้นมา เพื่อที่จะหาทางแก้ปัญหาดังกล่าวโดยขอความร่วมมือจากชุมชนเพราะชุมชนมีความเชี่ยวชาญชำนาญในฐานะกลไกระดับที่ใกล้ชิดปัญหาที่สุด รู้ปัญหาในพื้นที่ดีกว่าเรา ส่วนเราก็มีความเชี่ยวชาญในเชิงเทคนิคในประเด็นของความพิการ เรามาช่วยกันหาแนวทางที่จะทำให้ชุมชนนี้เป็นชุมชนต้นแบบ สิ่งแรกที่เราอยากให้พวกเขาทำคือ ช่วยกันไปทบทวน ซึ่งไม่มีผิดไม่มีถูก เกี่ยวกับสิ่งที่เราคิดเกี่ยวกับความพิการ เราคิดแบบไหนแล้วเราจะเปลี่ยนความคิดนี้ได้หรือไม่ และเราจะมาคุยกันในรายละเอียดเหล่านี้ในกิจกรรมถัดไปของโครงการ

เรื่องอนามัยเจริญพันธุ์ เราคงจะไม่จำกัดอยู่ที่เฉพาะผู้หญิงเท่านั้น และอยากจะเน้นย้ำว่ามีความสัมพันธ์กับผู้ชายพอกันกับผู้หญิง ประการแรก สุขภาวะทางเพศและสุขภาพอนามัยของผู้หญิงจะดีได้ ต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ชายด้วย ส่วนในฝั่งของผู้ชายเองก็เหมือนกัน เขาก็มีภาวะการเจริญเติบโต การเปลี่ยนแปลงทางด้านสรีระและจิตใจ ในช่วงที่เติบโตจากเด็กเป็นผู้ใหญ่และสูงอายุ ซึ่งเป็นเรื่องเดียวกัน แต่สังคมเราไม่เคยพูดถึงกัน เพราะเรื่องเพศถูกทำให้เป็นเรื่องต้องห้าม ดังนั้นคิดว่าในเวทีหน้า เราจะได้มีโอกาสคิดกันในรายละเอียดอย่างเปิดเผยมากขึ้น เพราะในครั้งนี้ บางท่านอาจจะยังตกใจอยู่และอาจจะยังไม่คุ้นเคย ก็ถือว่าเป็นการนำร่องไปก่อน อยากให้เตรียมตัว

เตรียมคำถามไว้สำหรับการพบกันคราวหน้า เพราะดิฉันเองก็พบกับคำถามแบบนี้มาตลอดตั้งแต่มีความพิการ ซึ่งในช่วงต่อไปก็อยากจะเล่าให้ฟัง

ช่วงที่ ๒ กรณีศึกษา น.ส. พรพิมล ศรีนุจ

ดำเนินรายการโดย คุณประวิณมัย ป้ายคล้อยและคุณเกรียงศักดิ์ ชีระโกวิทจร ผู้จัดการโครงการ
ร่วมพูดคุยโดย

คุณอัญชลี ศรีนุจ มารดาของ น.ส. พรพิมล ศรีนุจ

คุณประสมทรัพย์ ภูมิรัตน์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านต้นหนอง ตำบลหรรเทพ อำเภอบ้านหมอ

คุณวันเพ็ญ สุขพลับพลา ประธานกลุ่มพัฒนาสตรี อำเภอบ้านหมอ

คุณเกรียงศักดิ์ (ผู้จัดการโครงการ): ในกรณีนี้ เราทราบจากในข่าวว่ามีการตั้งครรภ์เกิดขึ้น หลังจาก
นั้น พอสังคมไทยเลิกให้ความสนใจกับประเด็นนี้ เราก็ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติมว่าน้องพร
พิมลเป็นอย่างไรหลังจากการคลอด อยากให้คุณแม่ช่วยเล่าความคืบหน้าให้ฟังครับ

คุณอัญชลี (มารดา): ตอนนี้น้องเขาอยู่บ้าน... แล้วก็สบายขึ้นนิดนึง แต่แม่ก็คิดถึง ยังคิดถึงลูกอยู่ ไม่
มีเวลาจะได้ไปเยี่ยม เพราะยังมีลูกคนอื่นอีกคนหนึ่ง ก็เลยไม่มีเวลาจะได้ไป เพราะถ้าไปก็ต้องหอบ
หิ้วเขาไปด้วย เพราะไม่มีใคร ก็มีคนแค่สองคน เลยไม่ค่อยได้ไป น้องพรพิมลเขาก็คงจะสบายกว่า
อยู่กับเรา

คุณประวิณมัย (พิธีกร): ค่ะ จริงๆ ก็อยากจะให้กำลังใจคุณอัญชลีมากๆ เลย เพราะว่าเลี้ยงดูน้องพร
พิมลมาจนตอนนี้ก็อายุ ๑๘ ปีแล้ว อยากให้คุณแม่ได้สะท้อนความรู้สึกของการที่ต้องเลี้ยงดูน้องพร
พิมลซึ่งเป็นคนพิการซ้ำซ้อน คุณแม่เลี้ยงดูน้องพรมีมลยังงัยคะ เป็นยังไงบ้าง

คุณอัญชลี: เราทำงานคนเดียว มีลูกสามคน ก็ให้พ่อช่วยดูบ้าง หน่อยนะ หน่อยมาก เพราะคน
เดียว เขาก็ต้องไปขายของ จนดึกจนตื่น ทั้งลูกไว้บ้านคนเดียวบ้าง

คุณเกรียงศักดิ์: คุณนพดลคือพี่ชาย ก็คือลูกชายของคุณอัญชลี

คุณอัญชลี: ค่ะ

คุณประวิณมัย: คือให้ลูกๆ ช่วยเลี้ยงดูน้องพรพิมล ในครอบครัวก็ดูแลกันนะคะ แล้วอย่างเพื่อน
บ้าน คนในหมู่บ้านเป็นยังไงบ้าง ช่วยกันดูแลอย่างไรบ้าง

คุณอัญชลี: ก็ไม่ค่อยช่วยเราดูแลหรอก เขาก็มีภาระกันหมดทุกคน เขาก็ไม่ค่อยจะอยู่บ้านกัน น้อย
มาก เขามีภาระกันทุกคน เราก็ต้องดูแลกันเอง เขาทำงานกันทุกคน เข้ามาก็อยู่ป่าเฝือกบ้าง ต่าง
คนต่างมีภาระกันทั้งนั้น

คุณประวิณมัย: ค่ะ

คุณประสมทรัพย์ (ผู้ใหญ่บ้าน): ดีสิที่ออกแล้ว

คุณอัญชลี: ดีสิที่ต้องออก ผู้ใหญ่บ้านก็ต้องออก เราก็ต้องออก

คุณประสมทรัพย์ (ผู้ใหญ่บ้าน): ดีสิที่ต้องออกทำงาน บางทีดีสอง เขามาปลูกเผือกก็ดีสองบ้าง เทียงคิ่น ดีสองเนี่ยครับ

คุณประวิณมัย: ก็แสดงว่าคนในหมู่บ้านทุกคนต้องออกมาหากินนะละ ทุกคนก็มีภาระของตัวเอง แต่ว่าเมื่อก็ คิฉันได้คุยกับทางพัฒนากร ท่านบอกว่าบางทีก็ยังช่วยมาถามไถ่ ถามสารทุกข์สุขดิบกันบ้างนะละ น้องพรพิมลได้เรียนหนังสือเหมือนเด็กคนอื่นมั้ยละ

คุณอัญชลี: ไม่ค่ะ ไม่ได้เรียน เพราะน้องช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ตาไม่เห็น พิกการเข้าซ้อนหนะ

คุณประวิณมัย: ตั้งแต่เด็กๆ คุณแม่ก็เลี้ยงน้องอยู่ที่บ้านเท่านั้น ไซ้มั้ยละ

คุณอัญชลี: ค่ะ

คุณเกรียงศักดิ์: ตั้งแต่น้องพรพิมลยังเด็ก ในกรณีของน้องที่ตาบอดและหูหนวก อยากจะทราบว่า ตั้งแต่เด็กมีวิธีการสื่อสารกันยังไง

คุณอัญชลี: ก็อาศัยจับมือกัน น้องเขาจะจับมือแม่ก็จะรู้ ว่าเป็นแม่ เป็นพี่ชาย ใช้สัมผัสกัน จับมือ ก็ จะรู้กันอยู่สองสามคนที่ป้อนข้าว กับคุณย่าเขไปอีกคน ที่คอยป้อนข้าวให้เวลาเราไม่อยู่ ภาระเยอะ

คุณเกรียงศักดิ์: ขอลาถักอีกนิดนึงครับ แล้วตอนที่เลี้ยงคุณน้องตั้งแต่เด็ก คุณแม่เคยสงสัยหรืออยากที่จะหาความรู้เพิ่มมั้ยครับว่าเราจะเลี้ยงเด็กพิการยังไง ก็คือจะสื่อสารกันยังไง เพราะว่าถ้าคิดง่าย ๆ การจับอาจจะพอสื่อสารกันได้ว่านี่คือคุณแม่ แต่คุณแม่ก็มีลูกหลายคนนะครับ ก่อนหน้าน้องพร พิมล ก็มีคุณนพดลไซ้มั้ยครับ คุณแม่ก็คงพอเข้าใจว่าเด็กมีความต้องการที่มากกว่าแค่การทานอาหาร การพักผ่อนหรือเรื่องง่ายๆ แต่พอน้องเขาเริ่มโต คุณแม่มีปัญหาในการเลี้ยงดูมั้ยครับ

คุณอัญชลี: ก็มีเยอะ ตอนเล็กๆ ก็ยังไม่ค่อยเท่าไร แต่พอตอนโตขึ้นสักประมาณอายุ 15-16 ก็เริ่มมี ปัญหาเรื่องอาการโมโหเยอะ ก็กินอะไร อยากไปไหน แม่ก็ไม่ค่อยมีเวลาที่จะดูแลลูก จะอาบน้ำอาบท่าก็ต้องเป็นแม่ คอยแม่คนเดียวเท่านั้น

คุณเกรียงศักดิ์: คือเขามีการแสดงออกทางความรู้สึก ทางอารมณ์มากขึ้น

คุณอัญชลี: โมโหร้าย ถ้าเขาโมโหก็จะตบหัว ตบคางตัวเอง ตบเนื้อตัวเขาเขี้ยวอะไรเงี้ย เป็นอาการของเขา

คุณเกรียงศักดิ์: แล้วคุณแม่รู้สึกเข้าใจเขามั้ยครับ

คุณอัญชลี: เข้าใจ เราเลี้ยงเขามา

คุณประวิณมัย: น้องเขาเคยบอกคุณแม่มั้ยครับว่าอยากได้อะไรเป็นพิเศษบ้าง

คุณอัญชลี: เขาพูดไม่ได้

คุณประวิณมัย: เขาเคยสื่อสารอะไรให้เราทราบมั๊ยคะว่าเขาต้องการอะไรหรืออยากได้อะไรเป็นพิเศษ

คุณอัญชลี: เวลาจะกินอะไร กินขนมอะไรอย่างนี้ เขาก็จะรู้ว่าเขากินได้ อะไรได้ เขาอยากได้ เขาก็จะเอาของที่เขาเคยกินมาให้เรา ถ้าอันไหนที่เขาไม่กิน ก็ทิ้งไปเลย เขาคอมแล้วเขาก็ทิ้งไปเลย ใช้การสัมผัสดมเอา

คุณประวิณมัย: คุณแม่เลี้ยงน้องมาถึงตอนนี้ก็อายุ ๑๘ แล้วนะคะ คุณแม่คิดว่าจะเลี้ยงและดูแลน้องไปยังไง ให้น้องไปได้ไกลที่สุด ดีที่สุดคะ

คุณอัญชลี: ก็คงต้องเหมือนเดิมจนกว่าแม่จะตาย แม่ก็ภาวนาให้ลูกไปก่อนแม่ละกัน ถ้าแม่ไปก่อนแล้วน้องก็ไม่มีคนดู

คุณเกรียงศักดิ์: ก่อนหน้าที่จะเกิดปัญหานี้ คือ ก่อนหน้าที่จะเป็นข่าว มีหน่วยงานภาครัฐเคยติดต่อเคยมาให้ความช่วยเหลือมั๊ยครับ

คุณอัญชลี: เคยมีครั้งนึงตอนน้องอายุได้เก้าขวบ เคยมาขออน้องไปอยู่บ้านปากเกร็ด แต่แม่ก็ไปพากลับมา พาไปวันนั้นก็กลับวันนั้นเลย แม่ทำใจไม่ได้

คุณประวิณมัย: ไม่อยากให้น้องห่าง เป็นห่วงนะคะ

คุณอัญชลี: ก็เลยเลี้ยงกันมาตามมีตามเกิด

คุณประวิณมัย: คะ แต่พอมีปัญหาเกิดขึ้น คุณแม่คิดว่าหลังจากนี้ไป จะวางแผนแก้ปัญหาอย่างไรบ้าง

คุณอัญชลี: ก็ไม่รู้จะคิดยังไง ก็อยู่กับสองคน ก็ไม่รู้จะคิดยังไง คิดไม่ออก มันหลายเรื่องจัด เลยคิดไม่ออก

คุณเกรียงศักดิ์: ครับ จริงๆ แล้วมีหลายมุมอยู่ตรงนี้นะครับ ผมจะถามคำถามไปที่มุมมองอื่นบ้าง ขอถามพี่วันเพ็ญ ประธานกลุ่มพัฒนาสตรีอำเภอบ้านหมอ คือจริงๆ เป็นเรื่องใหม่สำหรับเราเหมือนกัน ที่วันนี้ได้รู้จักกับพี่วันเพ็ญและได้รู้จักกับกลุ่มนี้ อยากให้ช่วยเล่าสั้นๆ ว่ากลุ่มพัฒนาสตรีอำเภอบ้านหมอคืออะไร ทำงานอะไรและเกี่ยวข้องกับภารกิจของน้องพรพิมลรีเปล่าครับ

คุณวันเพ็ญ (ประธานกลุ่มพัฒนาสตรี) : คะ ขอสวัสดิ์ชาวตำบลหรรเทพและทีมงานทุกท่านนะคะ พัฒนาศตรีตอนนี้ก็จะมีทั่วประเทศเหมือนกันหมดนะคะ ซึ่งแต่งตั้งโดยกระทรวงมหาดไทย ให้มีกลุ่มพัฒนาสตรีหรือองค์กรสตรี ทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล ทุกอำเภอ ทุกจังหวัดของประเทศไทยนะคะ โดยแต่งตั้งขึ้นจากคณะกรรมการ ทั้งหมดจะต้องมีคณะกรรมการสตรีของหมู่บ้าน อย่างละ ๕-๑๕ ท่านนะคะ ตรงนี้ เพื่อที่ว่าเราจะต้องดูแลและช่วยเหลือกันในชุมชน หรือเป็นแกนนำที่จะดูแลชุมชนไม่ว่าจะเด็ก สตรีหรือคนพิการ พวกเราที่เป็นตัวแทนของหมู่บ้านดูแลซึ่งกันและกัน เพื่อในหมู่บ้านมีปัญหาอะไร ก็จะต้องช่วยกันเสนอหรือหาเรื่องที่มีต่างๆ ที่มีปัญหาส่งไปที่ประธานหมู่บ้านแล้วก็ส่งต่อไปประธานตำบลแล้วก็ไปถึงอบต. หรือเทศบาล เพื่อหาทางช่วยเหลือในสิ่งต่างๆ วันนี้ที่ต่างกันขึ้นมา เราก็คงต้องรู้หน้าที่ของเราว่าพวกเราจะต้องดูแลเป็นหูเป็นตากับชุมชนในทุกเรื่องนะคะ คือ

เราต้องช่วยกันประสานงานให้เป็นเครือข่าย แล้วเราก็จะช่วยเหลือให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง ช่วยเหลือซึ่งกันและกันและเอื้ออาทรกัน ตรงนี้เป็นส่วนหนึ่งค่ะ

คุณประวิณมัย: เวลามีปัญหาความรุนแรงเกิดขึ้นในชุมชน คิดว่าคนในชุมชนจะเข้ามามีส่วนช่วยกันได้อย่างไรบ้างคะ

คุณวันเพ็ญ: ถ้าในชุมชนมีปัญหา อย่างที่ทีมงานได้พูด การมีปัญหาก็เป็นเหมือนกับบางครั้งอยากปิดบัง ไม่อยากบอกผู้อื่น บางสิ่งที่เหมือนกับเป็นสิ่งที่อายในบางเรื่อง ตรงนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เราเข้าไปไม่ถึงชุมชน เพราะฉะนั้น อย่างที่ท่านมา ดิฉันคิดว่าน่าจะเป็นสิ่งที่ดีนะค่ะ ที่มาอธิบาย มาพูด มาทำความเข้าใจกับชุมชน ให้เข้าใจว่าเรื่องนี้ไม่ได้เป็นเรื่องที่น่าอาย เป็นเรื่องที่เราต้องช่วยกัน ถ้าเกิดปัญหาต่างๆ ทีมงานจะช่วยได้อย่างไร ถ้ามาบอก อันดับหนึ่ง เราก็สามารถช่วยได้ขั้นตอนหนึ่ง อย่างกรรมการของพัฒนาสตรีอำเภอ เราก็มีการจัดงาน มีการหารายได้ แล้วก็มีการออกไปช่วยเหลือ คนพิการถ้ามีปัญหาและความเดือดร้อน

คุณประวิณมัย: อันนี้ก็เป็นเรื่องหนึ่งว่าถ้าในครอบครัวของแต่ละท่าน มีความรุนแรงเกิดขึ้นและเห็นว่ามันเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง อย่างเก็บเรื่องเอาไว้แต่ในบ้านแล้วก็ไม่รู้จะทำยังไง ปัญหาก็แก้ไม่ได้ เพราะฉะนั้น จริงๆ แล้ว ในชุมชนก็มีหลายหน่วยนะค่ะ ที่จะช่วยกันได้ อย่างกลุ่มสตรีก็เป็นหน่วยหนึ่ง แล้วก็เชื่อว่าหลายๆ ท่าน บางทีก็มาหาผู้ใหญ่บ้าน มาพึ่งผู้ใหญ่บ้าน อยากให้ผู้ใหญ่เอามาฟังว่าที่ผ่านมา ในหมู่บ้านของเรา เคยมีเรื่องการกระทำความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว มีให้เห็นหลายกรณีมั้ยคะ

คุณประสมทรัพย์: อันนี้นะครับ ก็มีรายนี้รายแรกนะครับที่เกิดขึ้น สิ่งที่ไม่เคยคาดคิดเลยว่าจะเกิดขึ้นนะครับ เพราะว่าสมัยก่อนนี้ครอบครัวเขาก็มีความสุขกันดี เพราะว่ามีพ่อ แม่ พี่ น้องคอยดูแล ตอนที่ปัญหาเกิดก็คือว่าพ่อเขาได้แยกทางกับแม่ ตอนที่ แม่เขาก็ออกมาหากิน แบบว่าขายปลา ส่งปลา ออกประมาณตีหนึ่ง ตีสอง ตีสอง เนี่ยครับ ก็ในช่วงนี้ที่เกิดเหตุ เรื่องที่ไม่คาดว่าจะเกิดก็เกิดขึ้นในช่วงนี้ ผมก็เคยบอก บางทีก็เห็นน้องพรพิมลเขานั่งอยู่ ก็ให้เพื่อนบ้านเขาบอกให้ห่มผ้าซะก็เคยให้แม่บ้านผมมาบอก นุ่งแป้นเดียวเดียวเขาก็เอาออกแล้ว เรื่องที่เกิด ชาวบ้านก็บอกว่ามันเกิดขึ้นได้ยังไง ก็เป็นเรื่องในครอบครัว เวลากลางคืนเราก็ไม่สามารถเข้าไปดูแลทั่วถึงในบ้านเขา

คุณประวิณมัย: อย่างหนึ่งก็คือ คุณแม่ต้องรับภาระหนักนะค่ะ ต้องดูแลครอบครัวหลายชีวิต ต้องทำมาหาเลี้ยงครอบครัวอีกสามสี่คน ผู้ใหญ่บ้านคะ เวลาเกิดปัญหาแบบนี้ขึ้น ผู้ใหญ่คิดว่าชาวบ้านคนในหมู่บ้าน หรือผู้ใหญ่เอง ต่อไป จะช่วยทำอะไรได้บ้างให้เหตุการณ์แบบนี้ไม่เกิดขึ้น

คุณประสมทรัพย์: คงจะต้องช่วยกันดูแลนะครับ จะต้องทำประชาคมแบบนี้ เห็นใจผู้ด้อยโอกาสก็คือ คนที่พิการครับ เป็นอันดับแรกครับ เพราะว่าเหมือนคนที่ถูกทอดทิ้ง เพราะว่าต่างคนก็ต่างมีภาระหน้าที่การงานกัน ทุกบ้านครับ อันนี้ก็ต้องช่วยกันดูแลครับ ต่อไปในภายภาคหน้า

คุณเกรียงศักดิ์: กลับมาที่คุณแม่ เมื่อที่ผู้ใหญ่บ้านบอกว่า แต่ก่อนหน้าที่จะถามคำถามต่อ ผมขอบอกว่าการที่เรามานั่งพูดคุยกันตรงนี้ ไม่ได้จะมาหาว่าใครผิดนะครับ ไม่ได้มาจี้ว่าตรงไหนคือปัญหา

ของใคร ไม่ได้เป็นการโทษกัน แต่ว่าผมคิดว่าเราน่าจะได้บทเรียนจากสิ่งที่เกิดขึ้น แล้วก็การถอดบทเรียนก็คงจะช่วยให้สามารถแก้ปัญหาที่จะเกิดในอนาคตนะครับ หรือว่าในชุมชนอื่นๆ หรือว่าในครอบครัวที่มีคนพิการอยู่ก็อาจจะเรียนรู้จากสิ่งที่เกิดขึ้นได้นะครับ อันนี้ ต้องเรียนคุณแม่ไว้ก่อนเลยว่าเราไม่ได้มาโทษใคร เพียงแต่คำถามบางคำถาม จะช่วยให้เราสามารถเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นได้มากขึ้น อย่างเช่นเมื่อครั้งที่ผมได้อินผู้ใหญ่บ้านบอกว่าน้องพรพิมล เวลาอยู่บ้านก็จะไม่ได้ใส่เสื้อผ้า ถูกม๊วยครับ ทั้งที่ ถ้าผมคิดจากตรงนี้ เด็กอายุสิบเจ็ดหรือสิบแปด ถึงจะเป็นเด็กพิการ แต่ก็คงจะมีพัฒนาการทางด้านร่างกายเหมือนกับเด็กทั่วไปนะครับ ผมอยากจะเข้าใจมากขึ้นว่าเรื่องของกรณีที่ไม่ใส่เสื้อผ้า เป็นเพราะว่าเป็นปัญหาของเด็กซึ่งตัวเองไม่ได้ หรือว่าเป็นเพราะอะไร อยากให้คุณแม่ช่วยอธิบายครับ

คุณอัญชลี: แม่ก็ไม่เข้าใจนะ เมื่อก่อนนี้เขาก็เคยใส่ เสื้อผ้าแม่ก็ชักให้สะอาด

คุณเกรียงศักดิ์: คือน้องเขาแต่งตัวเป็นประจำอยู่แล้ว ปกติ

คุณอัญชลี: ใช่ เป็นประจำ อาบน้ำให้ แม่ก็แต่งตัวให้เสร็จ แต่งตัวเขาก็ถอดเอง

คุณประสมทรัพย์: เขารำคาญ

คุณเกรียงศักดิ์: เริ่มประมาณเมื่อไหร่ครับ

คุณอัญชลี: ประมาณสัก ๑๔-๑๕

คุณเกรียงศักดิ์: ตอนอายุ ๑๔-๑๕ นะครับ

คุณอัญชลี: อะ ส่วนมากก็ไม่ได้ปล่อยเขาสกปรกนะ อาบน้ำ เสื้อผ้าซักอย่างดี ใส่ผ้าอาบน้ำนุ่มๆ อย่างดี ที่นอนซักให้ ทำให้อย่างดี ลูกให้กินข้าวเราก็ต้องป้อนเองตลอด ไม่ได้ให้กินเอง เขากินเอง ไม่ได้ เราก็ต้องป้อนสามเวลา สองเวลา บางทีกลับมาจากขายของ เขาก็จะกินข้าวก่อนนอน สามโมงเช้า เขาจะนอน ตอนกลางวันนะ เพราะกลางวันเขาไม่นอน เราก็ป้อนข้าวเขาเสร็จ เขาก็นอน นอนแล้วแม่ก็ไปทำงานอย่างอื่น แม่ก็ไปวัดปลา หาปลามาขาย พอบ่ายสามโมงแม่ก็ต้องไปแล้ว ตอนนั้นก็ต้องไปกับน้องเต๋สองคน ถ้าน้องอยู่ที่สองทุ่มถึงจะกินข้าวเย็น กินข้าวแค่สองเวลา เวลาตื่นของเขา สองทุ่ม อาบน้ำ นอน แต่เขาก็ไม่ค่อยนอนตอนกลางวัน ก็ลงมาอยู่ที่ข้างล่าง ถอดเสื้อผ้าหมด แม่ก็มีเวลาพักผ่อนน้อยมาก บางทีลูกไปกวนบ้าง อะไรบ้าง ก็ได้นอนน้อย ช่วงนี้ก็น้องเต๋คนเดียว พรพิมล แม่ก็โทรศัพท์ไปถามบ่อย เขาว่าอยู่โน้นเขาก็ถอดเหมือนกัน แต่เขาก็คอยดู อยู่ที่เราดูแลคนเดียว มันก็ไม่ทั่วถึง นพดลเขาก็เป็นผู้ชาย เขาเป็นโรคเบาหวาน เขาจะอ่อนเพลียมาก เขาก็จะนอน น้องเขาลงมาอยู่ข้างล่าง ถอดเสื้อผ้าน้อยมาก ทั้งวัน บางทีแม่ก็ไม่ไหว ตื้อไม่ไหว ก็เลยต้องปล่อยเลยตามเลย

คุณเกรียงศักดิ์: ขอลาถืกลงไปอีกนิดนึงครับ แล้วคุณแม่ห่วงเรื่องน้องเขาไม่ใส่เสื้อผ้าม๊วยครับ ผมคิดว่าในความเป็นจริง ก็คงต้องมีเพื่อนบ้านคอยเตือน อย่างเช่นผู้ใหญบ้านก็บอกว่ารู้สึกไม่สบายใจ

คุณอัญชลี: ใช่ แม่ก็ไม่สบายใจ เพราะอยู่ติดถนน ไปไหนก็คอยห่วงลูก เพราะเราต้องไปตีสามตีสี่ เราต้องออก ลูกอยู่ข้างล่าง อยู่นี้ ใครจะมานั่งเฝ้านอนเฝ้าให้เราหนักหนา นอกจากเราใช้ม๊วย เราอยู่เฝ้า

ก็ไม่มีคนหาให้กิน ค่าน้ำ ค่าไฟ ก็อยู่ที่เราคนเดียว แล้วใครจะหาให้ ใครจะดูแลให้ ก็ต้องเรานี่แหละ
ทั้งไปก็ทรมาณใจเหมือนกัน

คุณเกรียงศักดิ์: ลองถามพี่วันเพ็ญดูบ้าง เพราะพี่วันเพ็ญพูดถึงบทบาทของกลุ่มสตรีในชุมชน กลุ่ม
นี้ตั้งมานานรึยังครับ คือจริงๆ ผมอยากจะถามว่า พอได้แบบนี้แล้ว อยากจะรู้ว่าในฐานะประธาน
กลุ่มพัฒนาสตรี ถ้ามันมีกรณีอย่างนี้ คือ มีคนพิการในครอบครัว ซึ่งทำให้เกิดปัญหาลักษณะ
เดียวกัน คือทำให้รู้สึกว่าเป็นภาระให้กับครอบครัวเพราะว่าต้องทำมาหากิน กลุ่มพัฒนาสตรีคิดว่า
จะมีบทบาทอะไรมากขึ้นมั๊ยครับสำหรับ เพราะเมื่อที่ผมได้ยินว่าในอำเภอบ้านหมอมมีคนพิการอยู่ถึง
200-300 คน

คุณวันเพ็ญ: ที่ตั้งเป็นรูปธรรมของกลุ่มสตรีก็เพิ่งจะปีนี้ ที่มีคำสั่งจากกระทรวงมหาดไทย ก็มี
แนวคิดถ้าเป็นเช่นนี้ ก็ต้องมีองค์กรต่างๆ ที่มีหลายฝ่ายประสานกันแล้วเราก็น่าจะสามารถมาช่วย
ได้ส่วนหนึ่ง อย่างบางครั้งเราก็เคยนะคะ แต่ก่อนเราก็เคยรู้จักครอบครัวนี้อยู่บ้าง เพราะว่าเขาเคยอยู่
ตลาดน้อย แต่ตอนหลังเขามาอยู่ที่ตำบลหรรพท ก็ไม่ค่อยได้เจอเท่าไรแต่ก็รู้ว่าครอบครัวมีลูก
พิการตั้งแต่ตอนเล็กๆ แล้วเขาก็ย้ายมาอยู่ที่นี่ ที่อยู่ที่ตำบลของตลาดน้อยก็มีคนพิการเยอะมาก หลาย
ท่าน เราไม่สามารถที่จะเองบของอบต. เทศบาลมาช่วยได้ เราก้ไปหางบตรงส่วนอื่นมาช่วยได้ เช่น
พัฒนาสังคมและความมั่นคงของจังหวัดก็เคยมาช่วยเหลือและของพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ
มนุษย์ที่หน่วยที่ ๖๒ เขาพระบาท ตรงนี้ เราก้เคยไปขอความช่วยเหลือมากมายหลายอย่าง ไม่ว่า
จะเป็นความช่วยเหลือเงินสด ยังชีพ เราก้ประสานและช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องเป็นประจำ

คุณเกรียงศักดิ์: ความช่วยเหลือของกลุ่มสตรีนะครับ เข้าใจว่านอกจากเรื่องคนพิการแล้วก็ยังมี
ประเด็นอื่น ที่ผ่านมา ที่พี่วันเพ็ญเล่า ความช่วยเหลือส่วนใหญ่เป็นเรื่องอะไรครับ สิ่งที่เขาต้องการ
ที่เขาอยากให้เราเข้าไปสนับสนุน

คุณวันเพ็ญ: บางครั้ง ถ้าจะขอก็มีพวกรถเข็นที่ขอมามากคันจากกลุ่มพัฒนาสังคม ส่วนมากก็จะ
เป็นพวกลุงยังชีพ แล้วก็พวกที่นอน คนพิการบางท่านก็ยังอยากได้ที่นอน เพราะว่านอนเจ็บหลัง
เราก้ลองประสานแล้วขอมาให้ได้จากผอ. ศูนย์พัฒนาสังคม

คุณเกรียงศักดิ์: ถามผู้ใหญ่บ้านก่อนนะครับ เพราะว่าฟังจากผู้ใหญ่บ้านแล้วรู้สึกว่าบทบาทของ
ชุมชนแล้วที่ผู้นำชุมชนมีส่วนสำคัญมากในการช่วยสอดส่องดูแล แล้วก็ถ้าหากมีปัญหาเกิดขึ้นก็
สามารถช่วยบรรเทาไปได้ในระยะต้นนะครับ จริงๆ แล้ว ผู้ใหญ่บ้านมองว่าน่าจะมีกลไกอะไร
น่าจะมีหน่วยงานอะไรเข้ามาช่วยเหลือหรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับครอบครัวที่มีคนพิการอยู่ในชุมชน
บ้าง

คุณประสมทรัพย์: ครับ ตอนนี้นะครับ ถ้าจะมีหน่วยงานเข้ามาช่วย อันดับแรก ก็คือระดับตำบล ก็
คือ อบต. ครับ ก็ต้องเข้ามาช่วยเหลือ ในแง่ของพวกการเงิน ขาดเหลืออบต. ก็ต้องช่วยเหลือครับ
และผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ตอนนีก็ไ้งบประมาณจะตั้งจุดอยู่เวรยามครับ เพื่อว่าจะได้ระแวงระวังดูแลลูกบ้าน
ทุกบ้านนะครับ ทั้งตำบลครับ ก็ปรึกษากำนันแล้ว มีงบมาว่าจะตั้งจุดเวรยามตรวจตรา

คุณประวิณมัย: เวรยามนี้จะวางกันยังไง ดูแลกกันยังไงให้ทั่วถึงคะ

คุณประสมทรัพย์: ก็ออกตรวจทุกบ้านหนะ แต่ก็ไม่สามารถเข้าไปตรวจในบ้านได้ ได้แต่
ระแวงระวัง นะครับ

คุณประวิณมัย: ค่ะ แล้วเรื่องอื่นๆ มีอะไรที่อยากจะให้หน่วยงานที่อยู่สูงขึ้นไปหรือหน่วยงานอื่นที่
เกี่ยวข้องมาช่วยเหลืออีกมั๊ยคะ

คุณประสมทรัพย์: ก็คงเป็นหน่วยงานประชาสัมพันธ์จังหวัด เข้ามาช่วยเหลือในด้านแบบว่า
รถเข็น อะไรต่ออะไรที่ขาดแคลน

คุณประวิณมัย: ค่ะ วันนี้คิดว่าสามชั่วโมง เราได้อะไรที่มีค่ามากเลยนะคะจากการได้ฟังแต่ละท่าน
ได้สะท้อนมุมมอง ต้องขอขอบพระคุณแต่ละท่านมากคะ

คุณเกรียงศักดิ์: ขอบพระคุณทุกท่านอีกครั้งครับ
